

Неуш — лъэпкъхэм языкIыныгъэ и Маф

№ 214 (20228)

2012-рэ илъэс

ШЭМБЭТ

ШЭКИОГЪУМ и 3

Адыгэ Республикэм и Правительствоэ игъэзет

ПРАВИТЕЛЬСТВЭ ТЕЛЕГРАММЭХЭР

Лъытэныгъэ зыфэсшIырэ Аслъан Кытэ ыкIор!

Лъэпкъхэм языкIыныгъэ и Мафэ фэишI сыпфэгущIо!
Мы мэфэкIым ылъапсэ чыжэу кыщегъэ, лъэпкъ шIэжыым инэкIубгъо хэушхьафыкIыгъэхэр ацI кыхэцых.

Илъэс 400-кIэ узэкIэIэбэжымэ тицIыфхэм кIэралыгъом шIхьафитыныгъэ кIаухумагъ ыкIи ацI ылъапсэ агъэпытагъ. БлэкIыгъэ илъэсхэм, лIыхужэ нэкIубгъохэм тызфагъасэрэр зыкIыныгъэм икIэушхумэн, уишэн-хабзэхэр кIэбгъэгъунэн ыкIи гухэлъу пшIырэр кыбдэхуным удэлэжээн зэрэфар ары.

Сыпфэлъао гухэлъу пшIыгъэхэр пхырытцыхуэ, шIоу цыIэр зэкIэ кыбдэхуэнэу.

Владимир ПУТИН

Лъытэныгъэ зыфэсшIырэ Аслъан Кытэ ыкIор!

Лъэпкъхэм языкIыныгъэ и Мафэ фэишI сыпфэгущIо!
Уи ХэгъэгущI уфэишIыпкъэн, шIу плэгъун, ацI ицIыф шIыпкъуэ уишIын зэрэфар мы мэфэкIым джыри зэ агу кIэгъэкIыжы.

ХэгъэгущI тапкIэ ххьоныгъэу ышIыцIыр бэкIэ зэлъытыгъэхэм ащыцI Урысыеу цIыф лъэпкъыбэ зыщыпсэурэм итарихэ пшIэныр ыкIи а лъэпкъ пстэуми акIуачIэ зэбгъэгущIуныр.

Сыпфэлъао псауныгъэ пытэ, насып, цыIэкIэишIу уиIэнхуэ.

Урысые Федерацием и Федеральнэ ЗэIукIэ и Къэралыгъо Думэ и Тхьаматэу С. Е. НАРЫШКИН

Лъытэныгъэ зыфэсшIырэ Аслъан Кытэ ыкIор!

Лъэпкъхэм языкIыныгъэ и Мафэ фэишI сыпфэгущIо!
Титарихэ илIыхужэ нэкIубгъо шIагъохэм мы мэфэкIыр япхыгъэ шIыпкъуэу цыт. Урысыер нахэ зтэгъэгъэсхьагъэ хуным пашIэ-рылхэм язэшIохынкIэ цIыф лъэпкъхэм зэдэгъэштэныгъэрэ зыкIыныгъэрэ ахэлъын зэрэфар ары итамыгъ.

Тигушхьэлэжэ байныгъэ зэу зэрэщытым, ти ХэгъэгущI шIуагъэ кыфэтыкIыным тишIыпкъуэ тызэрэдэлэжээрэм пстэуми ты-зэралхы.

ИошIэным гъэхьагъэхэр цытIыпхуэ, псауныгъэ пытэ уиIэнхуэ, шIоу цыIэр зэкIэ кыбдэхуэнэу сыпфэлъао!

Лъытэныгъэ кыпфэзышIуэ, Урысые Федерацием и Президент и Администрации ипашIу С. ИВАНОВ

Лъытэныгъэ зыфэсшIырэ Аслъан Кытэ ыкIор!

Лъэпкъхэм языкIыныгъэ и Мафэ фэишI гуфэбэныгъэ хэлъу сы-пфэгущIо!

Уи ХэгъэгущI уфэишIыпкъэн, цIыфыгъэ шIэхъэ дахэхэм уарыгъо-зэн зэрэфар епхыгъэ шIэн шIагъохэр Урысыем цыгъэнытэгъэнхэм мы мэфэкIыр фэлажэ.

Сыпфэлъао псауныгъэ пытэ уиIэнхуэ, пIуачIэ изынэу, Урысы-ем иххьоныгъэ епхыгъэ Иофэу бгъэцакIэрэм гъэхьагъэхэр цып-шIыпхуэ.

Москва имэрэу С. С. СОБЯНИН

Лъытэныгъэ зыфэсшIырэ Аслъан Кытэ ыкIор!

Лъэпкъхэм языкIыныгъэ и Мафэ фэишI сыпфэгущIо!
ХэгъэгущI итарихэ лъытэныгъэ фэишIыгъэ, лIыхужэ нэкIу-бгъохуэ ацI кыбдэхуэнэкIыгъэхэр дгъэлъапIэхэзэ, цIыф лъэпкъ зэфэ-шIхьафхэм язэгурыIоныгъэ итамыгъэу мы мэфэкIыр хэтэ-гъэгъэуэфыкIы. Урысые кIэралыгъом ххьоныгъэ ышIыным пашIэ зэ-дэгъэштэныгъэм, зыкIыныгъэм мэхъанэшIо яIэу цыт.

Сыпфэлъао псауныгъэ пытэ уиIэнхуэ, шIоу цыIэр зэкIэ кыб-дэхуэнэу, Урысыем ифедэ зыхэлъ ублэпIэшIу пстэуми гъэхьагъэ-хэр ащытIыпхуэ!

Урысыем хэдзынхэмкIэ и Гупчэ комиссие и Тхьаматэу В. Е. ЧУРОВ

Лъытэныгъэ зыфэсшIырэ Аслъан Кытэ ыкIор!

Лъэпкъхэм языкIыныгъэ и Мафэ фэишI гуфэбэныгъэ хэлъу сы-пфэгущIо!

Псауныгъэ пытэрэ цыIэкIэишIуэ уиIэнхуэ, ти ХэгъэгущI ифедэ зыхэлъ Иофэу бгъэцакIэрэм гъэхьагъэбэ джыри цытIыпхуэу сыпфэлъао.

Уи ХэгъэгущI уфэишIыпкъэн зэрэфар итамыгъэу мы мэфэкIыр цыт, Урысые Федерациер нахэ лъэи, нахэ зтэгъэгъэсхьагъэ ху-ным апашIэ зыкIыныгъэмрэ зэдэгъэштэныгъэмрэ мэхъанэу яIэмкIэ цысэ шIагъоу ар тфэхуэ.

Лъытэныгъэ кыпфэзышIуэ, Къэбэртгэ-Бэлъкъар Республикэм и Ишхьэтэгтэу КЪАНЭКЪО Арсен

ШЭКИОГЪУМ и 4-р — ЛЪЭПКЪХЭМ ЯЗЫКIЫНЫГЪЭ и МАФ

Адыгэ Республикэм щыпсэушIу лъытэныгъэ зыфэсшIыхэрэр!

ТичIыпIэгъу лъапIэхэр!

ЗэкIэми зэдытIеу цыт мэфэкIым — лъэпкъхэм языкIыныгъэ и Мафэ фэишI тыгу кыбдэгъуэу тышIуфэгущIо!

Мы мэфэкIым тарихэ лъэпсэ куухэр илэх. Илъэс 400-кIэ узэкIэIэбэжымэ, цIыф жэуэгъэхэр ежхэм яшIоигъоныгъэкIэ зыхэхьэгъэхэ дзэу Кузьма Мининымрэ Дмитрий Пожарскэмрэ пацэ зыфэ-хьуагъэхэм Москва IэкIыб кIэрал техакIохэр дифыжыгъагъэх, ячIыгу гупсэ ишIхьафитыныгъэ кыуухумагъ, «охтэ гумэкIыгъокIэ» заджэщытыгъэхэм гъунэ фишIыгъ.

А блэкIыгъэ лIыхужэ хьуагъэ-шIагъэхэм тызфагъасэрэр зэдэгъэштэныгъэ тхэлъыныр, ти ХэгъэгущIо шIу тлэгъуныр, ар кIэтыушхумэным ренэу тыфэхъазырыныр ыкIи непэ хэгъэгущI ыпашIхьэ ит пшIэрылхьыпхэхэм язэшIохын тIуачIэ етхьыллэныр ары.

Тятэжэ пIашIэхэм осыетэу кытIфагъэнагъэм — лъэпкъхэм языкIыныгъэ кIаухумэгъэным пашIэ тIуачIэ зэхэтлхьан, ти ХэгъэгущIоху Урысые Федерациемрэ Адыгэ Республикэмрэ зыпкыты-ныгъэрэ цыIэкIэишIуэ арылхьанхэм тыфэлэжээн фашIэ.

ТичIыпIэгъу лъапIэхэр, тышIуфэлъао псауныгъэ пытэ, цыIэкIэишIу шIуиIэнхуэ, дунаир мамы-рэу, шIоу цыIэр кыбдэхуэнэу шIушIуэнэу!

Адыгэ Республикэм и ЛIышхьэу ТХЪАКIУШЫНЭ Аслъан Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхьаматэ игуадзэу IЭЩЭ Мухьамэд

Лъытэныгъэ зыфэсшIырэ

Аслъан Кытэ ыкIор!

Лъэпкъхэм языкIыныгъэ и Мафэ фэишI гуфэ-бэныгъэ хэлъу сыпфэгущIо!

БэмьшIуэ тицIыIэныгъэ кыхэхьэгъэ мы мэфэ-кIыр тыхэгъэгъэгъухэм ялIыхужыныгъэ епхыгъ ыкIи тызэгъусэмэ — тызэрэлъышIыр анахэ шIхьа-Iэу зэрэщытыр джыри зэ тыгу кIэгъэкIыжы. Ти ХэгъэгущI нахэ зтэгъэгъэсхьагъэ хуным пашIэ зэкIэдзэгъуэ зэкIэми ацI тыфэлэжээн фашIэ.

Анахэ охтэ кIынхэм хэгъэгущI кышIхьэщы-хьэгъэ цынагъом тыпэуцужынын тэзыгъэлъэ-кIыгъэр тизыкIыныгъэ ары. Непэ анахэ пшIэрылхьэаIэу тилэр тикIэлэцIыкIухэм ыкIи ахэм кIа-кIэхьухьащытхэм ар кIафэдгъээнэжыныр, хэгъэ-гущI хушхьэлэжэ ыкIи экономикэ кIуачIэу илэр джыри нахэ лъэи шIыгъэныр ары.

Сыпфэлъао псауныгъэ пытэ, насып уиIэнхуэ, дунаир мамырэу, шIоу цыIэр кыбдэхуэнэу упсэуэнэу!

Ростов хэкум игубернаторэу В. Ю. ГОЛУБЕВ

Лъытэныгъэ зыфэсшIырэ

Аслъан Кытэ ыкIор!

Лъэпкъхэм языкIыныгъэ и Мафэ фэишI сыпфэ-гущIо!

ЦIыф лъэпкъ зэфэишхьафхэм азыфагу илэ зэ-гурыIоныгъэмрэ зэкъотныгъэмрэ ятамыгъэу мы мэфэкIыр цыт. Тэ зэкIэми Урысыем тырицIыф. Ныбжэ зэфэишхьаф тIэмэ, тикIушIуэ, динэу тилэжыбэрэр, тиетIыкIэхэр зэтэкIхэмэ, тлъапсэ

зы, тинейуи зы. ХэгъэгущI инейушIырэ мафэ ма-мырэу, тикIэлэцIыкIухэр Урысые хэгъэгущIохэм ицIыфхуэ зэрэщытхэм рыгушIохэзэ псэунхэм пашIэ тIуачIэ зэхэлъу тызэдэлэжээн фашIэ.

Сыгу кыбдэгъуэу сыпфэлъао псауныгъэ пытэ, цыIэкIэишIу уиIэнхуэ, цIыфхэм ыкIи ХэгъэгущI яфедэ зыхэлъ Иофэу бгъэцакIэрэм гъэхьагъаIэхэр цытIыпхуэ!

Ставрополь краим игубернаторэу В. ЗЕРЕНКОВ

Джаш фэдэу Адыгэ Республикэм и ЛIышхьэу ТхьакIушынэ Аслъан кыфэгущIуагъэх Урысые Федерацием и Президент иIэпыIэгъоу Ю. Трутне-выр, Урысые Федерацием ПенсиейэмкIэ ифонд иправление итхьаматэу А. В. Дроздовыр, Урысыем и ФТС ипашIу А. Ю. Беляниновыр, Урысые Фе-дерацием и Къэралыгъо Думэ идепутатэу Р. Хь. Натхьор, Урысые Федерацием и Генеральнэ про-курор игуадзэу С. Д. Воробьевыр, Урысые Феде-рацием и Федеральнэ ЗэIукIэ ФедерациемкIэ и Совет и Тхьаматэ игуадзэу И.М.-С. Умахановыр, Москва и Къэлэ Думэ итхьаматэу В. М. Плато-новыр, губернаторхуэ: Ярославскэ хэкумкIэ — Ю. А. Берг, Рязань хэкумкIэ — О. И. Ковале-выр, Курскэ хэкумкIэ — А. Н. Михайловыр.

ПЕНСИЕХЭМКІЭ ЗЭХЪОКІЫНЫГЪЭХЭР

ПенсиехэмкІэ зэхъокІыныгъэхэр лыгъэкІотэгъэнхэ фаеу уахътэм пшъэрлы кызыригъууцугъэм игугъу зашырэм бэкІае тешлагъ. ЕкІоллакІэу кыяхахыштымкІэ зэдэштэныгъэ икьу зэрэщымылэр ыкІи мы Іофыр зэхэфыгъошлоу зэрэщымытыр кыдалытэзэ, еплыкІэу шылэхэр зэгъэшлэгъэнхэм ыуж зэритхэм ехылілэгъэ кьэбархэр кытлыгІэсыштыгъэх. Джи Іофым лъапсэ фэхъуштыр кьэнафэу ыублагъ Іоми хъушт. Джи-рблагъэ Урысые Федерацием

Ащ тетэу законом егъэнафэ. Ау федеральнэ бюджетри узэрэфаеу зэхэпшын плэкІыштгэп, мылькур зыпІугъэхъэгъэн фэе нэмыкІ лъэныкьуабэ шылэш. Тызыхэт илэсым федеральнэ бюджетым кыяхэкІыгъэ мылькоу ПенсиехэмкІэ фондым ибюджет хагъэхъагъэр сомэ триллионым ехъугъ. ЗэхъокІыныгъэхэм гухэлъэу агъэнафэрэр ПенсиехэмкІэ фондым ибюджет шыкІагъэу илэр нахъ макІэ шылэгъэныр ыкІи 2030-рэ илэсым ехъуллэу хэгъэгум продукцияу кышчыдагъэкІырэм

Сыда шІуагъэу кьытфихьыштыр?

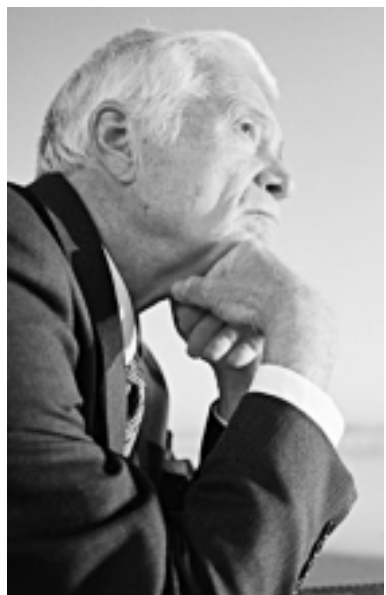
и Общественнэ палатэ кышчыгушылээ, УФ-м и Правительствэ и Тхьаматэ социальнэ ІофыгъохэмкІэ игуадзэу Ольга Голодец кызыриІуагъэмкІэ, Урысыем пенсиехэм лъапсэу щыриІэм плэлъэ чыжъэм телытэгъэ екІоллакІэу фахыштыгъэр гъэнэфэгъэнхэм обществэм зэрэщытегушылагъэхэр ыкІэм нэсыгъ. Агъэхъазырыгъэ документыр шэклогум и 15-м ехъуллэу нафэ кьэхъушт. Шыпкьэ, ащ ыгъэнафэхэрэр екІоллакІэхэр арых нылэп. Пенсием иформулэкІэ заджэхэрэр, нэмыкІэу кьэпІон хъумэ, кьэлтытакІэу илэштхэр кыяхахыштыр 2013-рэ илэсым ибэдзэогъу ехъуллэу ары нылэп хъазыр зыхъуштхэр.

Ольга Голодец зэрэхигъэунэфыкІыгъэмкІэ, джи зэхъокІыныгъэхэр амышІхэу пенсиехэр кызыралыгъэрэ шыкІлэр кызагъэнжыкІэ, 2023-рэ илэсым ехъуллэу гурыт пенсиер сомэ мин 14-м нэсышт, ау ащыгъум индексациехэр щымылэжъхэу шылэгъэн фаеу хъушт. **Непэ Урысыем игурыт пенсиер сомэ мин 9,7-рэ мэхъу. Ау агъэнэфэгъэ шыкІлэм зытехъэхэкІэ, 2023-рэ илэсым ехъуллэу гурыт пенсиер сомэ мин 24-м нэсышт.**

Сыда зэхъокІыныгъэхэр шылэгъэнхэ фаеу зыкІыштыр? Джи пенсиер системэр кыны кьэзышырэр ПенсиехэмкІэ фондым мылькоу щызэлукІэрэм зэпэщчыныгъэ икьу хэлъэпыш ары. НэмыкІэу кьэпІон хъумэ, ПенсиехэмкІэ фондым страховой тынхэу зэлугъакІэхэрэр пенсиехэр ятыгъэнхэм мылькоу пІуагъахъэрэм нахъ макІ. Пенсионерхэр ухъумэгъэнхэм фэшІ мылькум кышчыкІлэрэр федеральнэ бюджетым кыяхахыгъэн фаеу мэхъу.

(ВВП-м) ипроцент 1,2-м Іоми-мыкІэу гъэпсыгъэныр ары. ЫужкІэ мылькумкІэ зэпэщчыныгъэ икьум техъэгъэн фае.

Урысые Федерацием ІофшІэнымкІэ ыкІи социальнэ хэхъоныгъэхэмкІэ иминистрэу Максим Топилиным кызыриІуагъэмкІэ, ПенсиехэмкІэ фон-

дым ибюджет зэпэщчыныгъэ икьу илэу гъэпсыгъэныр мэхъанэшхо зилэ лъэныкьоу щыт, ау зэхъокІыныгъэхэр шылэгъэнхэ фаеу кьэзышырэр а Іофыгъо закьор арэп. Пенсиехэр афэгъуцугъэнхэм ыкІи ятыгъэнхэм социальнэ зэфэныгъэ икьур щыгъэпытэжыгъэн фаеу зэрэщытыр зэкІэмэ анахъ Іофыгъо шъхьаІ Іоми хъушт. Непэ страховой тынхэмкІэ бэдэдэмэ фэгъэкІотэныгъэхэр ялэх. Гушылэм пае, мэкьу-мэщым Іоф шызышІэхэрэм ялэжъапкІэ мыинмэ ыкІи икьу фэдизэу страховой тынхэр атынхэ амылэкІырэмэ, ар кыбгурыллон плэкІышт. Ау адрэ купхэм

яшылакІэ изытет зэхифыштыр, Іофыр ыгъэтэрэзыжыштыр Федеральнэ правительствэм егъэнафэ.

Мы лъэныкьом ехылаагъэу Ольга Голодец щысэу кыяхыгъэ очылхэмрэ нотариусхэмрэ. Джи шылэу законом зэригъэнафэрэмкІэ, ахэм илэсым кыкІоцІ страховой тынхэу ПенсиехэмкІэ фондым хагъахъэрэр сомэ мин 14,3-рэ нылэп. Очылхэри нотариусхэри анахъ тхьамыкІэхэм ахэпІыгъэнхэу щытгэп, ау ПенсиехэмкІэ фондым икьэкІуапІэхэм ифэшъуашэм тетэу ахэлажъхэпІон плэкІыштгэп. Аужыпкьэм, ятэ-янэхэм пенсиер аратырэм фэдиз ежъхэм атырэп, обществэм ахэм апае ахышэ еты.

Нахъ пасэу пенсиер агъэкІорэ купымкІи зэфэныгъэ зыхэмылэ лъэныкьохэр шылэх. **Цыфым ипсауныгъэкІэ зэрар кьэзытырэ ІофшІаплэхэм аІутхэм аныбжэ илэс 45-м, 50-м, 55-м зынэскІэ, нахъ пасэу пенсиер аратырэр. Максим Топилиным кызыриІуагъэмкІэ, зэкІэмэ зэІуагъэкІлэрэ мылькум кыяхэкІы ахэм пенсиер аратырэр.** Адрэ пенсионерхэм а ахъщэр аІымыхыгъэным фэшІ псауныгъэмкІэ зэрар кьэзытырэ ІофшІаплэхэм апае хэгъэхъожъхэр гъэнэфэгъэнхэ фае. Министрэм зэрилыгъэрэмкІэ, социальнэ зэфэныгъэмкІэ шъхьаІэу шытыр илэс пчъагъэу Іоф зэрашлагъэм, лэжъапкІэм ыкІи страховой тынхэу атыгъэхэм атегъэпсыкІыгъэу куп зэфэшъхьафхэм ахэхъэрэ ІофшІэхэм пенсиехэм яхылілэгъэ зэфэдэ фитыныгъэхэр ягъэгъотыгъэнхэр ары.

ЗэхъокІыныгъэхэм ауж пенсиер кызыралыгъэштхэ шы-

кІлэр джи хэбзэ ІофшІэхэми, зыми емыпхыгъэ экспертхэми тэрэзэу кьалон алэкІырэп. Пенсиехэм кьэлтытакІэу ялэщтыр загъэнэфэщтыр кыяхахыштыр 2013-рэ илэсым ибэдзэогъу ехъуллэу ары нылэп. Ау екІоллакІэ шъхьаІэу ІофшІаплэхэм ашыштыр джи нафэ кьэхъугъ. Цыфым ратышт пенсиер елтыгъэшт лэжъапкІэм, ІофшІагъэ илэс пчъагъэу илэс ыкІи страховой тынхэу ытыгъэхэр зыфэдизым. **Стратегиехэм язэхъуцугъаІохэм зэралыгъэрэмкІэ, агъэнэфэгъэ илэс пчъагъэм фэдиз (илэс 35-рэ) ІофшІагъэ зилэхэм ыкІи хэгъэгум илэс гурыт лэжъапкІэм фэдиз кьэзыгъахъэщтыгъэхэм пенсиер афагъэуцугъытыр лэжъапкІэу ялагъэм ипроцент 40-м нахъ мэкІлэн ылэкІыштгэп.** Ащ ыуж нэмыкІ лъэныкьохэу кыдалыгъэштхэм Іофыр афэкІо-жы. Гушылэм пае, цыфым стажым кыригъэхъугъэмэ ыкІи илэжъапкІэ иныгъэмэ, ипенсие нахъ инышт. ДжырэкІэ нафэу щытгэп процентхэри, Іахъхэр зэрэзетегъэгъэштхэ шыкІлэри. Ау непэ нафэу шытыр пенсиер икьу цыфым ратыным фэшІ ІофшІагъэ илэс пчъагъэу илэс фаер зыфэдизыр ары. Ар, кызырэтІуагъэу, илэс 35-у агъэнэфэгъэ. А илэс пчъагъэм кызырэщыуцугъэхэр теубытагъэ хэлъэу Ольга Голодец Общественнэ палатэм кышчыІуагъэ.

ПенсиехэмкІэ фондым Іэ-кІэлъ кьэбархэм нафэ кызырешырэмкІэ, ыныбжэ кьэси пенсиер клонэу охъуфэ цыфым ІофшІагъэ пІалъэу илэс илэс 33-м нэсы. Апэ ІофшІагъэ пІалъэр илэс 40-м нэсэу гъэпсыгъэн фаеу кьалощтыгъ. Ау

проектым тегушылэхэ зэхъум, профсоюзхэми, экспертхэми ащ фэдэ екІоллакІэм дырагъэштагъэп. Гушылэм пае, бзылфыгъэхэм яшІоигъоныгъэхэм а пІалъэр адиштэн ылэкІыштгэп. Сабый кызыфэхъугъэм зэрэщысыгъэ пІалъэри ІофшІагъэ илэсхэм фыхалыгъэ нахъ мышІэми, пенсиехэмкІэ фитыныгъэу илэхэр икьу фэдизэу а пІалъэм зэлугъэаІагъэ щыхъухэрэп. **Мы Іофым тегушылэхэ зэхъум, Урысые Федерацием и Президент ІофшІагъэ пІалъэмкІэ илэс 35-м кышчыуцугъэныр игъоу ылэс-гъугъ.**

ЗэхъокІыныгъэу ашыштыхэм зыкІэ ащыштыр ПенсиехэмкІэ фондым илэс кьэс пенсиехэм апае цыфым мылькоу зэлугъэаІагъэр зыфэдизыр ыкІи ар кызыдикІыгъэр кызылотыкІырэ писъмэхэр зэрафигъэхъыштыгъэр щымылэжэ зэрашыштыр. Ащ ехылілэгъэ законопроект агъэхъазырыгъэ. УФ-м финансахэмкІэ и Министерствэ и департамент ипашэ игуадзэу Андрей Воронцовым кызыриІуагъэмкІэ, **ПенсиехэмкІэ фондым илэс кьэс писъмэ миллион 80 афегъэхъы. А Іофым пае хъарджэу ашырэр сомэ миллиард 2,4-м ехъу. Джи а мылькур кьагъэнжыштыр, цыфхэм ясчехэм атырагонжыштыр.**

Шыпкьэ, писъмэхэр афамыгъэхъыжыштыгъэу зэрагъэнэфагъэм кыкІырэп Іоф зышІэхэрэм ясчехэм мылькоу ащызэлукІагъэм ехылілэгъэ кьэбархэр алъамыгъэлэсыжыштыгъэу. ПенсиехэмкІэ фондым ипресс-кьулыкьу ипашэу Станислав Дегтяревым зэрилыгъэрэмкІэ, писъмэ шыкІлэкІэ кьэбархэр алъамыгъэлэсыжыштыгъэу. Пенсиер аратырэм адиштэжырэрэп. Пенсием пае цыфым мылькоу зэлугъэаІагъэр зыфэдизыр кьэралыгъо фэлэ-фахышхэмкІэ портал зыкІэу Интернетым илэмкІэ зэригъэшІэн ылэкІышт. Ащи изакьоп. ПенсиехэмкІэ фондым икьутамэу цыфыр зыщыпсэурэ чыпІэм шылэм екІуапІэмэ, ащ тхыгъэ шыкІлэкІэ ищыкІлэгъэ кьэбархэр кышчыратыштых.

Тыкызытегушылэгъэ зэхъокІыныгъэхэу агъэхъазырхэрэр тапэкІэ зыныбжэ кьэсынышъ, пенсиер кьэзыжыштыр ары зэхъылаагъэхэр. Адэ джи пенсиер шылэ цыфхэм а зэхъокІыныгъэхэм шІуагъэ кьафахыштыр, хъаумэ икІлэрыкІэу пенсиер кьафалыгъэжыхъэзэ кьаратырэм кышчыкІэшта? Ащ джэуап кьэзыжыштыр джырэкІэ шымылэнкІи мэхъу, зэхъокІыныгъэхэр джыри рагъэжыгъэгъохъыштыр. Кьээнжырэр кьэхъушт-кьэшІэщтым тежэныр ары.

СЭХЪУТЭ Нурбий.

Іофтхъабзэу «ЛъэсрыкІу»

2012-рэ илэсым чъэпыогъум и 20-м кышчыгъэжыагъэу и 30-м нэс пэшІорыгъэшІы Іофтхъабзэу «ЛъэсрыкІу» зыфиІорэр республикэм шыкІуагъ. ЛъэсрыкІохэр зыхэфэрэ хъугъэшлагъэхэм япчъагъэ нахъ макІэ

шылэгъэныр ары ащ пшъэрлы шъхьаІэу илагъэр. МэзипшІым кыкІоцІ гъогурыкІоным ишапхъэхэр гъоогъу 5984-рэ республикэм шаукъуагъэу гъоугупатруль кьулыкьум ыгъэунэфыгъэ, лъэсрыкІохэм гъоогъу

574-рэ шапхъэхэр аукуагъэх.

ЛъэсрыкІохэр зыхэфэгъэ хъугъэ-шІэгъэ 92-рэ агъэунэфыгъэ, ежъхэм ялажъэкІэ кьэхъугъэхэм япчъагъэ 39-рэ. Ахэм нэбгырэ 13 ахэкІодагъ, нэбгырэ 29-мэ шъобж зэфэ-

шъафхэр атешагъэхэ хъугъэ. Зэфэхъысыжыхэм кызырагъэ-лаагъэрэмкІэ, гъогурыкІоным ишапхъэхэр лъэсрыкІохэм зэрамыгъэаІлэрэм, амыгъэнэфэгъэ лъэс зэпырыкІыпІэхэм ахэр ешъуагъэу кызыратехъэхэрэм тхьамыкІэгъуабэ кьаІэ-лэкІо.

Адыгэ Республикэм хэгъэу кІоцІ ІофхэмкІэ и Министер-

ствэ гъогурыкІоныр щынэгъончъэнымкІэ иинспекције лъэсрыкІохэми, водителхэми сакъыныгъэ кызыыхагъэфэнэу, шапхъэу шылэхэр амыкьонхэу кьаджэ. Джащыгъум шъори, гъогум кышчыдытет цыфими яшылэныгъи, япсауныгъи кьэшъуухъумэшт.

Ю.МАНЖУРИНА.
Полицием икапитан.

Юфтхьабзэм пэублэ гушылэ кышчышылэ, мы илъэсыр кызыхьагъэм кышчегъэжыагъэу якъулыкъу Юф зэришлагъэм изэфхьысыжхэм Д. Ткаченкэм ягугъу кышылэ. Ащ кызыриуагъэмкIэ, 2012-рэ илъэсым имэзигъу пыкIыгъэм хыкум приставхэм я Федеральнэ къулыкъу и ГъэорышланIэу Адыгеим щылэм экIэмкIи зэхифын фаеу Юф мини 186-рэ фэдиз Iэклэлъыгъ. А уахтэм кыкIоцI сомэ миллион 387,5-рэ кызэкIагъэ-кIожьыгъ. ЗэрэхурэмкIэ, мэзигъум пристав пэпчэ гурытымкIэ сомэ миллиони 3,4-рэ кызэкIигъэкIожьын ылъэкIыгъ. Джащ фэдэу уполномоченнэ къулыкъухэм алъэныкIокIэ тазырэу сомэ миллион 19,6-м хыкум приставхэм кырагъэгъэзэжыгъ ыкIи бюджетым рагъэхьажыгъ. Хыкум актхэм зафэбгъазэмэ, сомэ миллион 310-рэ кызэкIагъэкIожьыгъ. Мы илъэсым кышчегъэжыагъэу сабийхэм алъэныкIокIэ чыфэ зытелъхэм ыкIи зымылкъу зышIокIодыгъэхэм афэгъэхьыгъэ лъыхьун Юфтхьабзэхэр джы хыкум приставхэм кыратыжыгъ. 2012-рэ илъэсым имэзигъу пштэмэ, чыфэхэм ыкIи мылкъоу ашIокIодыгъэхэм кырагъэгъэзэжыгъынэу лъыхьон Юф 282-рэ приставхэм зэрахьагъ.

— **Дмитрий Григорий ыкIор, «цыхъэшIэгъу телефоным» игугъу кыитфэшIыгъэмэ дэгъугъэ. Ащ зыкыфэзыгъазэхэрэр сыд фэдэ Юфыгъоха анахьэу зыгъэгумэкIыхэрэр?**

— Хыкум приставхэм я Федеральнэ къулыкъу и ГъэорышланIэу Адыгеим щылэм дэжэ чэщи, мафи Юф зышIэрэ «цыхъэшIэгъу телефонь» кышчызIутхыгъ, ащ иномерыр **52-71-30-рэ**. Ащ ишIуагъэкIэ хэти ГъэорышланIэм епхыгъэу зыгъэгумэкIырэ упчIэхэр кытынгъэ ылъэкIышт. «ЦыхъэшIэгъу телефонь-кIэ» кыитIэклэхэрэ кэбархэр экIэ журналым датхэх, нэужым ахэр зэхэтэфых. 2012-рэ илъэсыр кызыхьагъэм кышчегъэжыагъэу «цыхъэшIэгъу телефонь-кIэ» экIэмкIи нэбгырэ 44-мэ зыкытфагъэзагъ. Анахьыбэу ахэм яупчIэ зыфэгъэхьыгъэр физическэ ыкIи

Хыкум приставхэм я Федеральнэ къулыкъу и ГъэорышланIэу Адыгеим щылэм имэфэкI ыкIи 2012-рэ илъэсым имэзигъу Юфэу ышлагъэм, тапэкIэ пшъэрылъэу зыфигъэуцужьыхэрэм афэгъэхьыгъагъ АР-м ихыкум пристав шъхьалэу Дмитрий Ткаченкэм бэмышIэу кытыгъэ пресс-конференциер. Республикэм ижурналистхэр зыгъэгумэкIырэ упчIэхэр ащ фагъэзагъэх, игъэкIотыгъэу джэуапхэри агъотыжыгъэх.

юридическэ цыфэхэм ахьшэхэр кыалыхьыжыгъэнхэр ары. Яфитынгъэхэр аукуагъэхэу, хыкум приставхэр кьолъхьэ тын-Iыхыным хэщагъэхэу зы хьугъэ-шлагъи кыитIэклэхьагъэп. Ащ нэмыкIэу, «автоматическэ секретары» мэлэжэ. ГъэорышланIэм икьэбар-

Чыфэхэр къаугъоижьых

лъыгъэлэс къулыкъу иномерэу **52-74-75-мкIэ** цыфхэр кызытеохэкIэ, Адыгеим ихыкум пристав шъхьалэ ыкIи ащ игуадэхэр цыфэхэм защылкIэхэрэ уахтэр зэрагъэшIэн, зырагъэ-тхын алъэкIышт.

— **Хыкум приставхэм я Федеральнэ къулыкъу и ЮфышIэхэм «шъхьэшэо пэло уцышъор» ащыгъынымкIэ мыгъэ апэрэу квалификационэ ушэтынхэр зэхачагъэх. Ащ шъухэлэжыагъа ыкIи сыда кэбгъэлэ-гъон пльэкIынэу шъуилэхэр?**

— Мыгъэ УрысыемкIэ апэрэу ащ фэдэ ушэтынхэр рагъэкIокIыгъэх. Унашъоу щылэм елытыгъэу хыкум приставхэр физическэ, боевой ыкIи медицинэ ухьазырынгъэу алэклэлымкIэ зэрагъэнэкIокIу-гъэх. «Шъхьэшэо пэло уцышъор» зыфагъэшIуашэхэрэр анахь ухьазырынгъэу дэгъу кэзыгъэлэгъорэ хыкум приставхэр арых. Адыгэ РеспубликэмкIэ хыкум пристав нэбгырэ 8 фэдиз мы ушэтынхэм ахэлэжыагъ. ЗэнэкIокIуым хэлэжыгъэ В. Лукиным ухьазырынгъэу дэгъу кыгъэлэ-

гъуагъ ыкIи «шъхьэшэо пэло уцышъор» шыгъын ылъэкIынэу Iизын кыратыгъ. ЗэкIэмкIи ушэтынхэм УФ-м ишъолъыр зэфэшъхьафхэм кыарыкIыгъэ хыкум пристав 96-рэ ахэлэжыагъ. Ахэм ащышэу нэбгырэ 8-мэ ушэтынхэр дэгъоу акIугъэх. Лъэшэу тигуапэ хьугъэ Адыгеим икIыгъэ хыкум приставыр анахь дэгъухэм зэрахьагъэр ыкIи ащ фэдэ Iизын кызэрэратыгъэр.

— **СабыйпIупкIэм ылъэныкIокIэ чыфэ зытелъхэм кыалыхьыжыгъэным хыкум приставхэм чанэу Юф дашIэ. Зэшъхьэгъусагъэхэр зэхэхьажыгъэхэу хыкум приставхэм язэфэхьысыжхэм кьахэфагъа?**

— Хыкум приставхэм я Федеральнэ къулыкъу и ГъэорышланIэу Адыгеим щылэм Юф ешIэфэ ащ фэдэ хьугъэшлагъэ мымакIэу кыхьафэгъ. Зэшъхьэгъусэхэр зэшIужьых ыкIи унагъо зэдэшIэжы. Ащ хыкум приставхэм яшIушлагъи хэлъ. Гушылэм пае, 2012-рэ илъэсым хыкум приставхэм яотделэу Мыекъопэ районым щылэм зыныбжь имыкIугъэ шъэожьыем янэ

ишъхьэгъусагъэм сабийпIупкIэ кыыригъэты шIоигъоу тхылъ кыIэклэхьагъ. Хыкум приставэу Л.В. Голик мы Юфыр зэхифыгъэ ыгъэунэфыгъ хьулъфыгъэм зыми Юф зэрэщымышIэрэр ыкIи ешъоным зэрэпыщагъэр. Хыкум приставым хьулъфыгъэр отделым кыыригъэблагъи сыхьатитIо дэгущылагъ. Ащ гуригъэуагъ ежэ зэшъхьэгъусэхэр зэрэзегурымылохэрэмкIэ сабым лажэ зэрымIэр, ишъэожьые зэрипIун, зэрифэпэн, ищыкIагъэр ригъэгъотын зэрэфаер. Зэдэгущылагъым икIэу хьулъфыгъэм фигъэпытагъ сабийпIупкIэр игъом кызымытыкIэ уголовнэ Юф кыфызэIуахын зэралъэкIыштыр. Нэужым хьулъфыгъэр зыдэщыIэр амышIэу охьтэ гъэнэфагъэкIэ агъотыгъэп. КызэрэчIэклэжыгъэмкIэ, наркологическэ диспансерым ащ зыщыгъэхьужьыгъ. Нэужым ЮфшIапIэ Iухьы, ишъхьэгъуси ешIужьыгъ.

— **Хыкум приставхэм якъулыкъу ыпэкIэ лъэкIуатэ, хэхьоныгъэхэр ешых. ГъэорышланIэмкIэ Интернет-сайт хэхыгъэ шъуилэу ащ**

цыфхэм зыфэе кэбарыр кырахахын алъэкIышт...

— Ары, Интернет-сайтым Юф ешIэ, хэхьоныгъэхэр илэх, ренэу едзыгъохэр кIэу хэтэгъахьэх. Къэлогъэн фае «Банк данных исполнительных производств» зыфиIорэ едзыгъо тисайт зэриIэр. Хэт щыщи ащ зыхьэкIэ, хыкум приставым иIофшIагъэ зыфэдэм зыщыгъэгъозэн, уасэ фишIын ылъэкIышт. Ащ нэмыкIэу, зыгъэгумэкIыхэрэр, еплъыкIэу яIэхэр мыш Юф шызышIэхэрэм кыафагъэнэнхэ, кэбархэм защагъэгъозэн алъэкIышт. Нэбгырэ пчъагъэу тисайт кыхьэрэмкIэ кэаIпIон пльэкIышт ашIыкIэр бэмэ зэрагъэфедэрэр.

— **Исполнительнэ производствэкIэ заджэхэрэм сыд фэдэ лъэныкIоха кыыхуыбэтэхэрэр, нахьыбэу кыалэклахьэхэрэр сыд фэдэхэр ара ыкIи процентхэмкIэ тхьапша зэрэхьурэр?**

— Хыкум приставхэм я Федеральнэ къулыкъу и ГъэорышланIэу Адыгеим щылэм зэхифын фаеу Юф мини 119,5-рэ джырэ уахтэ Iэклэлъ, ащ щыщэу процент 41,6-р административнэ тазырхэм яхьыгъэх. ЯтIонэрэ чыпIэм щыт страховоу тынхэм ягъэцэкIэн, ар процент 17,8-рэ мэхъу. Ящэнэрэ чыпIэр ауытыгъ хьакъулаухьхэм ыкIи къаугъоихэрэм, ахэр процент 14,4-рэ мэхъу.

— **Джырэ лъэхьан хыкум приставым сыд фэдиз Юфа зэхифын фаер, сыд фэдэ районхэр ара гъэцэкIэнхэр зыщынахьыбэр ыкIи зыщынахьмакIэр?**

— Илъэс кэс гъэцэкIэн документэу хыкум приставхэм я Федеральнэ къулыкъу и ГъэорышланIэу Адыгеим щылэм кыIэклэхьэрэм ипчъагъэ нахьыбэ мэхъу зэпыт. Мы илъэсым имэзигъу пштэмэ, зы хыкум приставым тефэу гъэцэкIэн производствэ 1631-рэ ыпшIэ илъыгъэу мэхъу. ЗыкыулыкIуэ анахь ЮфшIэныбэ зыпшIэ дэлъыр Мыекъопэ кьэлэ отделым ихыкум приставхэр, анахь макIэр Шэуджэн район отделыр арых.

КИАРЭ Фатим.

ПЕНСИЕХЭМКIЭ ФОНДЫМ ШЪУЩЕГЪЭГЪУАЗЭ

Гухэлъхэр щылэх, ау...

Я 3-рэ нэклубгъом тхыгъэу ишъульэгъуагъэм упчIэу кышчыдгъэуцугъэм пэджэжы пIоми хьушт мы кэбар кIэклыр.

Социальнэ-ЮфшIэн зэфышчы-тыкIэхэмкIэ Урысые бгъуищ комиссием чэпыогъум и 26-м иIэгъэ зэхэсыгъом кышчыгушылэзэ, Урысые Федерацием ЮфшIэнымкIэ ыкIи социальнэ хэхьоныгъэхэмкIэ иминистрэ игуадзэу, статс-секретарэу Андрей Пудовым кызыриуагъэмкIэ, министерствэм егъэнафэ лэжыапкIэу яIэр зыфэдызм елытыгъэу Юф зышIэрэ пенсионерхэм пенсиехэр ятыгъэнхэм шIыкIэу пылбьы-

штыр кызышчыIогъэ федеральнэ закон зэхагъэуоуноу. Кышхьащт 2013-рэ илъэсым игъэмафэ ехьулэу документыр хьазыр хьушт. Пенсиехэр ятыгъэнхэм шIыкIэу пылбьыштыр ЮфшIэнымкIэ бэдзэршIыпIэм епхыгъэ экономистхэмрэ експертхэмрэ агъэхьазырынэу щыт.

ЫпалокIэ кьатыгъэгъэ кэбарым кышчыIоштыгъэ Юф зышIэрэ пенсионерхэм лэжыапкIэу яIэр зыфэдызм елы-

тыгъэу пенсиехэр зэраратыштхэ шIыкIэр зыгъэнэфэрэ федеральнэ закон 2013-рэ илъэсым игъэмафэ ехьулэу зэхагъэуоуноу гухэлъ ЮфшIэнымкIэ ыкIи социальнэ хэхьоныгъэхэмкIэ Министертствэм зэрэщагъэнэфагъэр. Социальнэ ЮфыгъохэмкIэ вице-премьерэу Ольга Голодец иаппарат кытыгъэ кэбарым кызыриIорэмкIэ, Юфыр зыфэ-кIожьырэр кэралыгъом афигъэуцугъэ социальнэ тыным фэдэ пчъагъэкIэ нахьыбэу кэзылэжыкIэрэ пенсионерхэр ары зипенсие кыагъэуоуноу агъэнафэхэрэр. «ШыIэклэ амал тэрэз илэ шIоигъоу сомэ мини 10 —

20 кэзыгъэхьэрэ пенсионерым пенсие сомэ мини 10-у ратырэр Iихыжыгъынэу зыми гухэлъ илэп», — шыхагъэуоуноу-кIыгъ вице-премьерым иаппарат. Сыдэу щытми, гухэлъхэр агъэнэфагъэх, ау ахэм щыIэныгъэм чыпIэ щыряIэ зы хьуштыр кэсынкIэ охьтэ дэхэклае щыл.

Тырыгъозэным фэшI зы щысэ дгъэфедэн тлэкIышт. Непэ Урысыем пенсионерэу нэбгырэ миллион 38-рэ ис. Ящэнэрэ пэпчэ Юф ешIэ.

УФ-м ПенсиехэмкIэ и фонд и Адыгэ республикэ Къутамэ ипресс-къулыкъу.

Редакциер. *ИкIыб хэгъэгухэм зэрашчыгъэпсыгъэм фэдэу, узэрыпсэун пльэкIышт пенсие Урысыеми щараты-*

цтыгъэмэ, кын Iлэхьонсы-хэрэр зэрэмэкIэ дэдэр хэти кыгурыIоштыгъэ. Кыт-лыIэсырэ кэбархэм нафэ кызырашIырымкIэ, Iэклэб хэгъэу пенсионерхэм загъатхьэзэ яжышъхьэ агъаIло, Iэклэб хэгъэгухэр къаIухьан-хэ, заплъыхьан, зэрэфаехэу загъэпсэфын алъэкIы. Чы-опс лъэныкIомкIэ зынахьы-бай цымылэ тухэгъэгущо зэгорэм ащ фэдэ цылэклэ амал илэ хьунэу кызышIо-гъэшIыгъуай. ШыIэныгъэм кытырэ адырэ фэныкIо-ныгъэхэр хэгъэкIхэри, пен-сиеу цыфым ратырэр ком-мунальнэ фэло-фашIэхэмрэ гъомылапхьэхэмрэ афекъу кьодый. Ащ лъыкIэзымыгъа-хьэхэрэри цылэх.

МЭФЭКИХЭМ КЪАХЭХЪУАГЪ

Хъульфьыгъэхэм я Дунэе маф

Ильэс къэс бзыльфыгъэхэм я Мафэ тьдэки игъэклотыгъэу шыагъэунэфыкы. Ахэр нэгүшох, насыпышох, льфыгъэхэм, лыхыльхэм, шы-шыпхъухэм яжэх, гушыгъэ дэхабэ афало, шлухъафтынхэр апагъохы.

Адэ хъульфьыгъэхэр? Ахэми зы мэфэ гъэнэфагъэ зэрямылэр ыкы ар зэрэхамыгъэунэфыкырэ зыгу къеорэр маклэп. А

зэфэмыдэныгъэу хъульфьыгъэмрэ бзыльфыгъэмрэ азыфагу дэ-льфыгъэр мыгъэ шегъэжыагъэу щагъэзые. Хъульфьыгъэхэми джы мэфэки я! — ар чъэпы-огъум иапэрэ шэмбэт маф, ты-зыхэт ильэсым — **чъэпы-огъум и 3-р ары.**

СССР-м и Президентыгъэу Михаил Горбачевым ыпкы кыкылыкэ, венскэ магистраты-

тымрэ ООН-м икьутамэу Венэ шыгъэмрэ кыдырагъашти, Дунэе организациехэри кыкылажыахы хъульфьыгъэхэм я Мафэ шыгъэ хъугъэ.

Мэфэки мафэм бзыльфыгъэр зэрэгъэгүшолщтыр, ыгу кы-зэрэдэпщэщтыр бэшагъэ зытшлэрэр. Хъульфьыгъэхэм сыда адэ агу нахъ рыхы-щтыр? Зэклэмэ апуу бзыльфы-

гъэхэм — ныхэм, пхъухэм, шхъэгъусэхэм, ныбджэгъухэм, Иошлэгъухэм ахэр ащы-мыгъупшэхэу афэгүшолхэмэ ары.

Ахэр, бзыльфыгъэхэм афэдэу, шлухъафтын цыкы пстэ-уми агъэгүшолщтых, ау нахъ ягонэщтыр зэрагъэлъапхэрэр, уасэ зэрафашлэрэр, шлу зэралэгъухэрэр бзыльфыгъэ-

хэм ашхъэклэ араохэмэ арын фае.

Мэфэкир къэхъугъэ кьодый. Къэхъугъаклэм фэгүшолхэу хабзэ. Тэри хъульфьыгъэхэм я Мафэки тафэгүшол, ар нэмыкы мэфэкихэм ахэтэтхэ.

Шуафэгүшлу ямафэки хъу-льфыгъэхэм. Ащ фэдэ Мафэ ялэ зэрэхъугъэр джыри зымышлэхэрэр нахыб, арышъ, непэ илыагъэу ахэр жьугъэгүшол-щтых.

ШЪАУКЪО Аслъангуащ.

Тлъэкъуацлэхэм
якъэлуакл, ятхыкы

(Къызыкълъыкыорэр
шышхъэлум и 25-м
къыдэкыгъэ номерым ит).

Сабанок — Сэбаныкы /Шъэбэнэкы?/; Савв — Шъау; Савсорук — Саусэрыкы; Сажо — Шъажы; Самогов — Сэмэгу; Сапиев — Сапый; Сахарьек — Сэхъутэрыкы; Семен — Семэн; Сергусе /Сергус, Серкуш/ — Цэр-гушъ /Цэр-гушъ?/; Сетов /Сет/ — Сетэ /Сет?/; Сиджах — Сындыжы /Онджыхъ?/; Сизо — Шъыжы; Сиотоков /Сиотоков/ — Шъэотыкы; Ситкин — Ситкин; Ситов — Ситэ; Сихаджок — Сихъаджэкы; Сиюхов — Сихъу; Сканчи-басов — Шхончыбаш; Совбоков — Шъэупакы /Шъэо-быкы?/; Совмен — Шъэумэн; Совмиз — Шъоумыз; Совозу — Шъэошъу; Сооброков — Шъэубрэкы /Шъэобрэкы?/; Сообцоков — Шъэуапцэкы; Сохт — Сэхъутэ /Сэхъут?/; Сташ — Стлэшъ; Султан /Султанов/ — Султлэн; Супако — Шупакло; Схабо — Шхъабэ; Схакумидов /Сха-кумид/ — Шхъакломыд?/; Шхъэкломыд?/; Схалыхо /Шхалахов/ — Шхъэлахъу; Сханук — Шхъэныкы; Схалок — Шхъаплэкы; Схал-цежук — Шхъаплэкы; Схарвалок /Схарволок/ — Шхъэрыуалэкы; Схатум — Шхъэпум; Схашок — Шхъа-щэкы.

Тазов — Тазэ; Таймасуков /Таймасук/ — Таймэсыкы; Таймез — Таймэз; Такаш — Тэкъаш; Тамбиев — Тамбий; Тамукай — Тэмыкыуай; Та-риков — Тарикъ; Татлок — Талэкы /Талэкы?/; Тати-жев — Татлэгъ; Татлю-стен — Талъэустэн; Таус /Та-усов/ — Таус; Тахтамир — Тэхъутэмыр; Тахтамруков — Тэхъутэмырыкы; Тахумов — Тэхъум; Тачахов /Тачах/ — Тэчэхъу; Ташу /Тешев, Тес/ — Тэшъу; Темзоков /Темзок/ — Темзэкы; Темизок — Ты-мыжэкы /Тымыжэкы?/; Темрюк /Темрук/ — Темрыкы /Темырэкы?/; Тетер /Тата-ров/ — Тэтэр; Теучеж — Теу-

цожь; Тлемешок — Лымы-щэкы; Тлепцежев — Лъэп-цэкъ /Лъэпцэкы?/; Тлеп-церуков — Лъэпцэрыкы; Тлеп-церше /Тлепцеришев/ — Лъэп-цэрыш; Тлепцоков /Тлеп-цок/ — Лыпцэкы /Лып-цэкы?/; Тлепшук /Тлепсук, Тлепшуков/ — Лъэпшыкы; Тлеуж — Лылужъ; Тлесток — Лышлэкы; Тлехас — Лыхас; Тлехатук — Лъэх-тыкы /Лъэхэтыкы?/; Тлехузок — Лыхъу-жыкы /Лъэхъжэкы?/; Тле-хурай — Лыхъурай; Тлеху-сеж /Тлепцежев/ — Лъэху-сэж; Тлехуч — Лыхъук; Тле-цери — Лъэцэр; Тлецерук /Тлецеруков/ — Лъэцэрыкы; Тлиап — Лылап; Тлий — Лый /Лые?/; Тлипий /Тли-пиев/ — Лыпый;

Тлипцев — Лыпцэ /Лыпцэ?/; Тлиф — Лыф /Лыфы?/; Тлиш /Тлишев/ — Лышэ /Лыш?/; Тлюстен — Лъэустэн; Тлюс-тангелов — Лъэустэнджэл; Тлюстанкулов — Лъэустэн-кыл; Тляшев — Лъащ; Тля-шок — Лъащэкы; Тов — Тэу; Ток — Ток /Тэкы?/; Тох — Тэхъу /Тэхъу?/; Трам /Тра-мов/ — Трам /Трамыкы?/; Трахов — Трахъу /Трахъо?/; Триш — Трыш /Трыш?/; Тугов — Тыгъу; Тугуз — Тыгъужъ; Туко — Тыкы /Тыко?/; Туов /Ту/ — Тыгъу; Тульпаров — Тул-пар; Турк /Турков/ — Тырку; Туркав — Тыркуау; Туркумук — Тыркумыкы; Тутаришев — Тутарыш; Тухтаров — Тыхъутар; Тхаганов — Тхъа-гъан; Тхагапсо /Тхагапсов/ — Тхъэгъэпсэу /Тхъагъэпсэу?/; Тхагушев /Тхагус, Тхагуш/ — Тхъагъушъ; Тхъафеш /Тхъа-феш, Тхъазфешев/ — Тхъа-зы-фэшъу; Тхайшаов — Тхъа-й-шъау; Тхакумашев — Тхъа-к-лумащ; Тхамафоков — Тхъа-м-эфэкы; Тхаркахо /Такахо/ — Тхъаркыуахъо /Тхъэркыуахъо?/; Тхатль /Тхатель/ — Тхъал; Тхитлянов — Тхъальанэ /Тхы-льанэ?/; Тхуго — Тхыгъо.

Уджуху — Уджыхъу; Уды-чак — Удыкыу, Уетлев — Уелыкы; Ужбанок — Ожъубанэкы; Укол — Укъл /Укъл?/; Унароков — Унэ-

рыкы /Унэрэкы?/; Упчажоков — Упцлэкы; Ураков — Уракъ; Урусук /Урсок/ — Урысэкы /Урысыкы?/; Усий /Ушиев/ — Ушыгъ; Устов — Устэ; Усток — Устэкы; Ушхо — Ушъуху /Ушху?/; Уэт-лев — Оелл.

Хабаху /Хабахумов, Хабох, Хабохов/ — Хъабэхъу; Хаб-рачо — Хъабрацу; Хавдок — Хъаудэкы; Хагундоков — Хъагундэкы; Хагуп /Хагупов/ — Хъагуп; Хагуров /Хагур/ — Хъагур; Гадагатль /Гада-гатель, Хадагатль/ — Хъэд-гъал; Хадже — Хъаджэ; Ха-джебиеков — Хъаджэбые-кы; Хаджиев — Хъаджий; Ха-дипаш /Хадпаш, Хадпашев/ — Хъадыпашъу /Хъадпашъу?/; Хажоков /Хажоук, Хажоков/ — Хъажэкы; Хажмаков — Хъажмакукы /Хъажмакы?/; Хазешук — Хъазэшкы; Ха-куз /Хажушев/ — Хъажушъ; Ха-куй — Хъакыу; Хакунов — Хъакыун; Хакурате — Хъа-кыуратэ; Хакуринов — Хъаку-рын; Хакуч — Хъакыу; Хъа-лаш; — Хъэлаш; Халиль /Халил/ — Хъалил; Халиш — Хъалыш; Хамирзоков — Хъа-мырзэкы; Хамичев — Хъа-мы-цу; Хамтаку — Хъамтэкы; Ха-махоков — Хъамхъу; Хан — Хъан; Ханапов — Хъана-плэ; Ханахок — Хъанахъу; Ха-наху — Хъанэхъу; Ханашок — Хъанахъокы; Хапай /Ха-паев/ — Хъэпай; Хапасеж — Хъуплэшъэж; Хапачев — Хъапак; Хапепх /Хапепхи, Хапепхов — Хъапэпх /Хъапэп-хы?/; Ханий — Хъапы; Ха-пиш /Хапиштов/ — Хъапыш; Ха-рате — Хъэратэ /Хъэратлэ?/; Хараху — Хъарэхъу; Харту — Хъарты; Хасанов — Хъаса-нэкы; Хатамов — Хъатлэн; Хатауз — Хъатыужъ; Хатит — Хъатит; Хатков — Хъаткы; Хату-кай — Хъатикыуай /Хъати-кыо-мыкы?/; Хатуов — Хъа-ты; Хатхе — Хъатх; Хатхо-ху /Хатхох/ — Хъатхъохъу; Хажов /Хаж, Хахо/ — Хъажу; Хажузок /Хажузоков/ — Хъа-хъужэкы; Хажук /Хажу-ков/ — Хъажу; Хацаков — Хъацакы; Хацац — Хъэцлэц;

Хацуков — Хъацкы; Ха-чак — Хъэкаку; Хачегоу — Хъацлэгъогу; Хачеифов — Хъацлэф; Хачемизов — Хъа-к-лэмыз; Хачемуков — Хъац-мыкы /Хъацмыкы?/; Хаче-цуков — Хъацлэцкы; Хаче-мамук /Хачмамуков/ — Хъа-ч-мэмыкы; Хачмафов /Хач-махов/ — Хъацмаф /Хъац-мафэкы?/; Хъацмафкы?/; Ха-шаов — Хъашъау; Хашир /Хаширов/ — Хъашыр; Ха-шханок — Хъэшхъуанэкы; Хваржев — Хъуаржэ /Хъуар-жэ?/; Хеж — Хъж; Хейшхо — Хэшх, Хэйшхо; Хизетль — Хыдзэлл; Химишоков — Хъы-мышыкы /Хъымлэшкы?/; Хлечас — Лъэклас; Ходжаев /Хаджаев/ — Хъоджай; Хо-кон /Хоконов, Каконов/ — Хъоклон; Хоретлев /Харет-лев, Хоретль; Хъорэлл; Хорет-лук /Харетлук/ — Хъорэ-ллыкы; Хот — Хъот; Хотко — Хъоткы /Хъотыкы?/; Хуа-де — Хъуадэ; Хуаджоков — Хъуаджэкы; Хуадоков — Хъуадэкы; Хуажев /Хуаз/ — Хъуажъ; Хуако — Хъуакло; Хунагов — Хъунагу; Хунов /Хун/ — Хъунэ; Хурай — Хъу-рай; Хуратов — Хъуратлэ; Хураш /Хурашев/ — Хъураш; Хурум /Хурмов/ — Хъурым; Хут /Хутов/ — Хъут; Хутим — Хъутим; Хутыз — Хъутыжъ; Хушт /Хуштов/ — Хъушт; Хуштоков — Хъуштэкы.

Цевгош /Цегошу/ — Цлэ-гъошлу; Цеев /Цей/ — Цэй; Циев — Цые; Цергой — Цы-ргъой; Цикажуков — Цокъэ-жылу /Цокъэжыкы?/; Ци-ку — Цыкы; Цикуниб — Цы-кылуныб; Цикушев /Ци-куш/ — Цыкылушъ /Цы-кылушъ?/; Цусха — Цушха /Цушхъ?/.

Чале — Калэ; Чамоков — Цуамыкы; Чанок — Пча-ныкы; Чатоков /Чатов/ — Ча-тэкы; Чачух — Калыкы; Челебий — Калэбий; Чеме-бохов /Чембоху/ — Чэмбэхъу /Чэмбэхъу?/; Чемгуев — Кэмгуй; Чемсо /Чемишев/ — Чэмышъу; Чеме — Чэмыкы; Чениб — Кэныб; Ченишхов — Кэнышх; Чепсин — Цопсин; Черемит — Кэрымт — Цуры-

мыт; Черен — Чэрэн; Чесебий /Чесебиев/ — Чэсэбий; Чета-жехов — Чэтэжыкы; Четаов /Четао, Четау/ — Чэтау; Че-ташев — Чэташлэ; Четух /Кетух/ — Чэтыухъу, Четыз — Чэтыжъ; Чеужев /Чеуж/ — Чэужъ; Чеучев — Цуук; Чи-ляп — Чылап, Чилегот — Чы-лэгъот; Чижев — Цужъ; Чина-зирова — Чыназыр; Чирамов — Кырам; Чирг — Кыргъ; Чич /Чичев/ — Кыкы; Чубит — Цубит; Чундоков — Цундэ-кы; Чундышк /Чундышко, Чундышков/ — Цундышк; Чунтыжев — Цунтыжъ; Чут-хакумов — Цутхъаклэмыкы /Цутхъаклэмыкы?/; Чуужев, Че-уж — Цуужъ; Чуху — Цухъо; Чуц — Шуцлэ; Чушоков — Цушэкы; Чуяко /Чуяков/ — Цуекы.

Шабан /Шабанов/ — Шэбан /Шэбан?/; Шагуч /Шагушев/ — Шагудж /Шагудж?/; Шагун-доков — Шагундэкы; Ша-дже — Шъаджэ; Шаджоков /Шаджок/ — Шъуаджэкы; Шаizzo /Шашев/ — Шашлэ; Шаков — Шако; Шантыз — Шъонтыжъ; Шаов — Шъа-укы; Шапсугов — Шапсыгъ; Шариков — Шарыкы; Шар-тан — Шэртан; Шеватло-ков — Шъэоллыкы; Шева-цуков — Шъэоллыкы; Ше-гушев — Шыгъуш; Шеджа-шев — Шъэджашъ; Шеме-джуков — Шэмэджыкы; Шеожев — Шъэожъ; Шера-мук — Шэрэмыкы; Шеуджен — /Шовгенов/ — Шэуджэн; Шехетль — Шэхэлл /Шэ-хэлл?/; Шиблаков /Шиблако/ — Шыблэкы /Шыблэкы?/; Ше-хов — Шех /Шэх?/; Шири-нок — Шырынэкы; Шнахов /Снахо/ — Шынахъу; Ши-чуя — Шыцоихъ; Шишхок — Шышхъэкы; Шоотох — Шъэотэхъу; Шу — Шыу; Шу-мануков /Шуманук/ — Шумэ-ныкы; Шупашев — Шыуапш; Шхалапов — Шхъэлэп; Шха-фижев — Шхъафыжъ; Шха-чев — Шхъацлэ; Шхачемуков — Шхъацлэмыкы; Шхуми-шхов — Шхъумышх; Шхурпаш /Шхурпашев/ — Шхурпаш; Эльбашев — Елбаш /Элбаш?/; Эльдаров — Элдэр; Энамер-сок — Енэмырэкы; Энаму-ков — Инэмыкы.

Яилов — Яил; Ягунов — Егъум /Ягъум?/; Яквашев /Якушев/ — Екыуашъ; Янок — Янэкы; Яхутль /Яхутель, Яхутлев, Яхутль /Ехъул; Ячи-ков — Якыкы, Якыкы?/.

ХЪУТ Казбек.

Адыгэ Республикэм куль-турэмкы изаслуженнэ Го-фышл.

Я 90-рэ илъэсхэм аклэм Краснодар краим ыкӀи Адыгеим курдхэр ащыпсэухэ хъугъэ. Хэтрэ цыф лъэпкыкӀи ичӀыплӀжэ икощыкӀыныр, кыбгынэныр кӀын, емыгъэзыгъэр ащ аукъодыеу хахьэрэп. Ау сыдэу пшына, курдхэм ащ фэдэ гумэкӀыр зэхашлагъ. Джи илъэс 20-м кӀехъугъэу цыф лъэпкэ зэфӀшхъафыбэр зыщызэдэпсэурэ Адыгеим курдхэри исых, япчӀагъэкӀэ мини 5-м лъыкӀэхъэх. Ахэр анахь зэхэубытагъэу зыщыпсэухэрэ Краснодарскэ районыр ары, мини 4-р мыш цыф, адрэ зы миныр республикэм и МыекӀопэ район — Восточные Сады, Хьаджэхъу, ТэхъутэмыкӀое районымкӀэ селоу Юсуповкэр ыкӀи къуаджэу Пэнэжыкыуае унэгъо заулэ (адыгабзэри орсэру ашӀэ хъугъэу) адэсых.

Курд лъэпкымы ышхъэ зэрилыгъыжыер анахъэу чыгулэжыны-хэтэшӀэныр ыкӀи ащ кыкӀлӀкыер зэригъэсатыурэр ары. Іэшхъэ Іофшлагъэмрэ щэф-щэжынымрэ къафахы-рэ мылӀкум ашхъэ раыгъыжы — Іофшлагъэ. Унагъохэр бын Іужъух — сабыи 3 — 7 зэрымыс ахэтэп. Ащ елытыгъэу, ахэм арылӀ хэбзэ-унашӀохэм ыкӀи якӀлӀэгъэсакӀэ

ягугъу пшыны фаеу мэхъу. УнэгъокӀоцӀым нахьыбэмкӀэ курдхэр абзэкӀэ щэгущылӀэх. Урысыбзэр зыныбжэ икӀугъэ ны-тыхэм икӀоу алулӀэп, ахэм ар зэрагъэшӀэн ыкӀи еджэнхэ амал ялагъэп, ашхъэ зэрэхыхъыштыр, ялӀфыгъэхэр зэрамыгъэнэ-кӀыштхэр анахъэу ягугъугъэр. Ау непэ курдхэм кыкӀлӀэхъухэрэ ныбжыкӀлӀэхэр охътакӀэм

хэуцонхэр, хэзэгъэнхэр, ялӀгъухэм афэдэхэу псэунхэр зэшӀомыхыгъэмэ мыхъушт пшӀэрылӀ. Зыщыпсэухэрэ АР-м ищылакӀэ икӀоу дырагъэштэныр, зы лъэныкӀо горэкӀи ар рамышхэу, нахьышӀум фӀклорэ лъэбӀкӀухэр ашӀынхэр, ащкӀэ ящыкӀлӀгъэ Іэпы-Іэгъур ягъэгъотыгъэныр Іэнэ хъураем кы-дилӀытэщтыгъэх.

ЗэдеІэрэмэ бгыри агъэкощы

Темэ шхъаІэу «АР-м кӀэкощыгъэхэу щыпсэухэрэ курдхэм ясабийхэм гъэсэнэгъэ ыкӀи Іуныгъэ тэрэз ягъэгъотыгъэнымкӀэ еджапӀэ ыкӀи кӀлӀэцӀыкӀу ІыгъыплӀхэм апашхъэ Іофыгъоу кытаджэхэр» зыфиІорэм игъэкӀотыгъэу тегущыла-гъэх, шӀлӀгъэн фаехэр рахъу-хъагъэх. Іофтхъабзэм кӀэщакӀо фэхъугъэхэр АР-м гъэсэнэгъэмрэ шӀлӀныгъэмрэкӀэ и Министерствэрэ Адыгэ кӀэралыгъо университетымрэ арых. Зигъо ІофыгъомкӀэ Іэнэ хъураем хэлэжыагъэх гъэсэнэгъэмрэ шӀлӀныгъэмрэкӀэ министрэм игуадзэу Н. Кабановар, мы министерствэм и ІофшӀлӀ шхъаІэу С. Ситимэр, Адыгэ кӀэралыгъо университетым ишӀлӀныгъэлэжхэр, Краснодарскэ районым ит псэупӀэхэу Преображенскэм, Еленовскэм, Садовэм, Белэм адэт еджапӀэхэм япашхэр, АР-м псауныгъэр кӀэушхъумэгъэнымкӀэ и Министерствэ испециалист шхъаІэу Хь. ХьаткӀор, университетым аспирантхэм ащышхэр.

культуры шхъаІэу зэрэхуцорэр ыкӀи мы лъэпкэ купым зыужыжынымкӀэ амалэу щыІэхэм ар кӀлӀлӀэу кӀаегущыла-гъ. Курдхэм щыІлӀлӀ-псэукӀэ шапхъэхэу кӀэбзэныгъэм, псауныгъэм, шхъным икӀоу анаІэ зэратемытым, гъэсэнэгъэм уасэ зэрэфамышӀыер, якӀлӀлӀхэр псынӀлӀэу зыкӀалӀтэу ІэпыІэгъу хъунхэм нахь зэрэпылӀхэм, аныбжэ мыцузэ унагъо зэра-рагъашӀэрэм, зӀлахыл дэдэхэр кызэрэзэрэщӀжыкӀхэрэм япхыгъэ гумэкӀыбэмкӀэ Іофыгъохэр зэшӀохыгъэнхэ, лъэпкымы деІэгъэн зэрэфаер кы-Іуагъ.

Мы Іофыгъо шхъаІэмкӀэ

гушыІэр лыгъэкӀотагъ АР-м ис курдхэм яобщественнэ организациеу «Агры» итхъаматэу Файзу Абдулаевым. ІлӀлӀпкэ пӀкӀлӀкыгъэм итарихъ щыщ пычыгъо кӀлӀлӀэу кыІотагъ. Ау курд лъэпкыыр итӀкӀухагъэу Урысыеми, ащ ичӀыплӀэ зэфӀшхъафхэми, нэмыкӀ кӀэралхэми ащӀепсэуми, абзэ, яхабзэ зэрӀлӀамынэрэр, еджэгъэ-гъэсэгъэшхохэр зэрӀлӀхэри, охътэ кӀынэу кызэпачыгъэхэм язэраркӀэ непэ мы Іофыгъо инэу зытегушыІэхэрэр кызэрэу-цугъэм ягугъу кыышӀыгъ. НыбжыкӀлӀхэмкӀэ еджэн-гъэсэнэгъэр, кӀэщӀэн-дӀклӀоным нахъу, зэрэапэрэр, лӀлӀлӀгъу-

кӀэм шӀлӀныгъэ уимылэмэ ущыпсэун зэрэмылӀэкӀыштыр игу-щылӀэ щыкӀлӀгъэтхыгъ. ЗипӀщэ лӀжыаплӀэм лъэпкыыр ылӀэ пы-тэу теуцонымкӀэ ишӀыпкӀэу Іоф зэришӀлӀэр, унагъохэм, ны-тыхэм, сабийхэм, ныбжыкӀлӀхэм, еджапӀэхэм зӀпхыны-гъэ зэрадырӀлӀэм, кӀадэхурэр, кӀадэмыхурэр кыІотагъэх. Анахь зыгъэгъумэкӀыр лъэ-ныкӀоу — пшӀэшӀэжыкӀхэр кӀэмыхъухэзэ еджапӀэм чӀа-щыжыкӀхышӀ зэрэдагъакохэрэр, лъымкӀэ зӀщыщ шӀыпкӀэхэр кызэрэзэрэщӀжыкӀхэрэм лъэп-кыыр ныкӀо-тыкӀо зэришӀы-штыр, ар зэрэмыхъуштыр унэгъо ихъэ-икӀлӀэу афӀлотыкӀыгъэн, агурыгъэлогъэн зэрэфаер, мыш-кӀэ республикэм игъэсагъэхэм яІэпыІэгъу зэрэщыгугыкӀхэрэр кыІуагъ.

АР-м псауныгъэр кӀэушхъумэгъэнымкӀэ и Министерствэ и ІофшӀлӀу ХьаткӀо Хьарыет курд кӀлӀлӀцӀыкӀлӀхэм япсау-ныгъэ изытет, зӀлахылхэр кы-зэрэзэрэщӀжыкӀхэрэм ыкӀи ныб-жыкӀлӀащхэу (пшӀашӀхэр) унагъо зэрихъэхэрэм апкӀ кы-кӀыкӀлӀ кӀяузыхэрэм кӀаегу-щыла-гъ, ны-тыхэм, лъэпкэ об-щественнэ организациеми, еджа-пӀэхэм а зӀкӀлӀмкӀэ яІофшӀлӀн агъӀлӀэшын зэрэфаер кыхи-гъэщыгъ.

Іэнэ хъураем хэлэжыагъэх

ыкӀи кыышӀыгушыла-гъэх еджэ-пӀэ пащхэр, психологхэр, поли-тологхэр, социологхэр, философ-хэр. Курд лъэпкӀэу кӀэкощы-гъэу Адыгеим щыпсэурэм ищыІлӀлӀ-псэукӀэ, сабийхэм яеджэн-гъэсэнэгъэ, ныбжыкӀлӀхэм кӀарыкӀоштыр, сабий цыкӀлӀхэм япсауныгъэ унагъом-рэ еджапӀэмрэ язэдӀорышӀлӀн зэрифӀэшӀуашӀэу ыкӀи кӀэралы-гъо шӀлӀхъэ-хабзэхэм адиштэн зэрэфаер шыхагъэу нэфыкӀыгъ, шыкӀагъэхэр дэгъэзыжыгъэн-хэмкӀэ шӀлӀгъэн фаехэр рахъу-хъагъэх.

Урысые Федерациеми, ащ хэхэрэ субъектхэм ащыпсэу-рэ цыф лъэпкӀхэми щыІлӀлӀ-псэукӀэ тэрэз агъотынымкӀэ зэфӀдэ фитыныгъэхэр зэрӀлӀхэр ыкӀи ахэр курдхэу Адыгеим псэупӀлӀлӀ кӀэкощыгъэхэм зэ-ралыІлӀсырэр мы зэхъагъу-зэхъушыІлӀгъум джыри зэ щы-кӀагъэтхыгъ. ЩӀӀ зыхэмы-лыр курд лъэпкымы ищыкӀлӀ-гъэ ІэпыІэгъу бгъу пстӀумкӀи зэрэрагъэгъотыштыр ары.

Зигъо ІофыгъомкӀэ зэх-хэр лъэпкэ кӀэщӀо зэхэтхэм-кӀэ кызӀлӀуихыгъ кӀлӀлӀцӀы-кӀу кӀэщӀоко купэу «Агры». Зыбзэ, зыкӀашӀо, зиорӀдхэр, зишӀэн-хабзэ зыкӀлӀсэ лъэп-кыыр кӀодыштӀэп. Псаухэмэ, Іоф зыдашӀлӀжыкӀэ, лъыкӀотэ-штых.

ЛИТЕРАТУРНЭ ЗЭНЭКЪОКЪУ

«СичӀыплӀэгъоу Евгений Шварц»

ЗӀлӀашӀлӀэр тхакӀоу, пшыс-Іотэ гъэшӀлӀгъонэу Евгений Шварц тикӀлӀэ шхъаІэу Мые-кыуапэ кызэрэщыкӀухъугъэр, зэрэщеджагъэр, итворчествэ амалхэр апэрэу мыш кызэрэ-щынефагъэм кӀалэм итарихъ чыплӀэ шаубытыгъ, кӀэлӀдэ-хэри рӀгушхох.

ЗӀчый ин зыхӀлӀыгъэ тхак-Іом ипроизведениехэр зэ-рашӀлӀхэрэр, ахэр анахъу агу-рыхынхэр кызхъкыерэр, ячӀы-плӀэгъу итворчествэ уасэу ра-тырэр рагъэунӀфэу АР-м и Лъэпкэ тхылӀеджапӀэ кӀлӀ-

лӀеджакӀохэмрэ ныбжыкӀлӀ-хэмрэ апае зэнэкъокъу щы-зэхашӀэгъагъ. «СичӀыплӀэгъоу Евгений Шварц» зэр-реджагъэхэр зэнэкъокъум икӀлӀух зэфӀхысыжхэр зы-щызэрахыІлӀжыгъэ Іоф-тхъабзэм.

Зэнэкъокъум литературэр, анахъу Е. Шварц итворчествэ зыкӀлӀсэ нӀбгырабз хэлэжыагъ. Ахэр илъэс 15 — 22-рэ зы-ныбжхэу Адыгэ Республикэм щыпсэухэрэр арых.

ЯчӀыплӀэгъу цыф гъэшӀлӀ-гъонхэм — тхакӀохэм, сурэ-

тышӀхэм, усакохэм, шӀлӀны-гъӀлӀжхэм, нэмыкӀхэм ятвор-чествэ ашӀлӀу, зэхӀфэу егъэс-гъэнхэр зэнэкъокъум имура-дыгъ, Іофтхъабзэм изхӀэщӀэн-гъэзекӀон фӀгъэзэгъагъэр еджэ-пӀэ залым и ІофшӀлӀу Ирина Константиновар ары.

МӀфӀэкӀыр кыыгъэкӀлӀр-кӀагъ театрэ студиеу «Зерка-ло» зыфиІорэм. Ащ иартист-хэр фӀлӀпӀлӀасэхэу Е. Шварц ипроизведениехэм атыхыгъэ пӀесэхэу «Сказка о потеря-ном времени», «Бессонни-ца» зыфиІохэрэм ахӀлӀжыа-

гъэх, иусэу «Меня Господь благословил идти...» кӀе-джагъэх.

Филолог-шӀлӀныгъэлӀж-хэр, журналистхэр, литератур-нэ критикхэр, тхылӀеджӀлӀэ пащхэм ащышхэр зыхӀыгъэ журим мӀфӀэкӀ Іофтхъабзэм осэ дӀгъу ритыгъ, зэнэкъокъу-гъэхэм анахь лӀэшхэм пӀрыт чыплӀлӀхэр атырагошӀагъэх. Ахэр творческэ амал-кӀулайхэр зы-хӀлӀых ыкӀи Е. Шварц итвор-чествэ зыкӀлӀсэхэу ыкӀи дӀгъоу зышӀлӀрэх.

А І-рэ чыплӀэр Татьяна

Левченкэм (АКЪУ-м исту-дентк) ыубытыгъ.

Я ІІ-р — Алина Назарен-кэм Мыекыуапэ игурыт еджа-пӀэу N 7-м ратыгъ.

Я ІІІ-р — Юлия Яковенкэм (ст. Дондуковскэр) фагъэшӀо-шагъ.

Софья Волкова (Мыекыуа-пэ иличӀеу N 35-м) ыкӀи Аль-бина Тикишан (Мыекыуапэ иеджапӀэу N 6-м) творческэ зэ-хӀшӀлӀ чан зэрахӀлымкӀэ, яІуп-кӀагъэкӀэ, ябзӀшӀуагъэкӀэ уда-хыхыштыгъ.

Непэрэ мафӀэми тхылӀым, художественнэ псалӀэм акӀуа-чӀэ кызэремыІыхыерэм лите-ратурнэ мӀфӀэкӀыр ищысагъ.

МАМЫРЫКЪО Нурмет.

Фэло-фаилэр зыфэдэр	Фэло-фэйлэ пчъагээр	ЛэжбанкIэр зыфэдиээр (сомэ)
1. Правэм ылэныкьокIэ консултацииер (ыужкIэ консултацииер тIозэ дгэкIошт):		
1) зэдэгушыIэггүхэр	зы консултациие	200
2) тхыггэ консултацииер	зы консултациие	250
2. ЛээIу, тхъаусыхэ тхылгхэм ыкIи правовой нэшанэ зигэ нэмыкI документхэм язэхэггэуон:		
1) кьулыкьухэм зызэрафаггээрэ, зэрэкIэлгэIухэрэ тхылгхэм язэхэггэуон	зы документ	100
2) лээIу тхылгхэм (общэ юрисдикциемкIэ хьыкумым, зэггэшIужь хьыкумышIым зызэрафаггээрэ дэо лээIу тхылгхэм ыкIи нэмыкI лээIу тхылгхэм анэмыкIхэм), тхъаусыхэ тхылгхэм (апелляционнэ, кассационнэ тхъаусыхэ тхылгхэм анэмыкIхэм) язэхэггэуон.	зы документ	100
3) дэо лээIу тхылгхэу, нэмыкI лээIу тхылгхэу, тхъаусыхэ тхылгхэу общэ юрисдикциемкIэ хьыкумым, зэггэшIужь хьыкумышIым зызэрафаггээрэ (мы таблицэм ия 2-рэ пункт ия 2-рэ подпункт зигуггэу кышIыхэрэм анэмыкIырэхэм) язэхэггэуон	зы документ	500
4) апелляцияоннэ, кассацияоннэ тхъаусыхэ тхылгхэм язэхэггэуон	зы документ	600
5) IофымкIэ процессуальнэ документ пстэуми язэхэггэуон	зы Iоф	1000
3. Граждан хьыкумпроизводствэм цыфым ифедэхэр кышцыггэггунэггэнхэр	зэрэпылгыггэхэ уахгтэм емылгытыггэу тыдэрэ чIыпIи зызыфаггээрэггэмкIэ хьыкум актым тетгэу ыкIэм наггэсыггэ Iофыр	2000
4. Цыфым ифедэхэр кээралыггэо хабзэм икьулыкьухэм, чIыпIэ зыггэIорышIэггынэмкIэ икьулыкьухэм ыкIи нэмыкI организациехэм кьащыггэггунэггэныр	зы мафэ зэрэхэлэггэаггэм пае	300

ИСКУССТВЭМРЭ ГЪЭСЭНЫГЪЭМРЭ

Адыгэ къэралыгъо университетым искусствэ-хэмкIэ институт къызы-зэлуахыгъэр илъэс 40 зэрэхъугъэр игъэклотыгъэу хагъэунэфыкIыгъ. КIэлэ-егъэджэ сэнэхъатым зэрэщыфагъасэхэрэм да-клоу, культурэмрэ искусствэмрэ афэлажьэхэрэ еджапIэм къычIатIупщых.

Институтым исурэтышхэм ялофшIагъэ ехыллэгъэ къэгъэ-лъэгъонымкIэ зэхэхэр къызэ-луахыгъ. Адыгэ къэралыгъо уни-верситетым иректорэу Хъунэго Рэщыд, АР-м и Парламент и Комитет итхъаматэу КIэрэщэ Андзаур, АР-м культурэмкIэ иминистрэу Чемышго Гъазый, Адыгеим гъэсэныгъэмрэ шIэны-гъэмрэкIэ и Министерствэ ыцIэ-кIэ Алай Марыет, АР-м иком-позиторхэм я Союз итхъаматэу Къэгъэзэжь Байзэт, нэмыкIхэри къышыгушылагъэх.

Институтым икIэлэегъаджэ-хэм ящытху зэхэхэм щалуагъ. АР-м и Парламент и Щытху та-мыгъэу «Хабзэр. Пшгъэрылбыр.

Цыфыгъэр» зыфиорэр компози-торэу КIыкI Хысэ фагъэшхо-шагъ. КIэрэщэ Андзаур Парла-ментым ыцIэкIэ Хь. КIыкIым фэгущуагъ, Щытху тамыгъэр ритыжыгъ.

АР-м культурэмкIэ иминист-рэу Чемышго Гъазый сэнэхъатэу къыхахыгъэм рыкIэмыгъожьхэу искусствэм Иоф шызышIэрэмэ гушыIэ фабэхэр къафиIуагъ. Ашугъэу Теуцожь Цыгъо имедаль композиторхэу Андзэрэкъо Че-славрэ КIыкI Хысэрэ ариты-жыгъэх.

Институтым идиректорэу На-талья Чепниан зерищэгъэ зэх-хэм концертэу къыщатыгъэм ти-артист цIэрыIохэр, студентхэр хэлэжьагъэх.

ФУТБОЛ. УРЫСЕМ ИЗЭНЭКЪОКЪУ

«Ангушт» щысэшIу къегъэзлъагъо

«Алания-Д» Владикавказ — «Зэкъошныгъ» Мыекъуапэ — 3:0.

Шэклогъум и 1-м Владикавказ щызэдешлагъэх.

Зезыщагъэхэр: Ю. Къошк — Шытхъалэ, Я. Клепцов — Ростов-на-Дону, Д. Шишко — Налчык.

«Зэкъошныгъ»: Колесников, Нечукин, Датхужь, Ем-кужь, Мыкьо (Винников, 71), Такъый (Нартиков, 64), Жегулин, Ешыгуау (Къонэ, 64), Абаев, Кузне-цов, Лучин (Чалаев, 60).

Къэлапчъэм Iэгуаор дзэйдзагъэхэр: Бессонов — 31, Багаев — 85, Балоян — 90.

Пчъагъэр 1:0-у ешIэгъур тшIуахыгъэ, «Зэкъошныгъэм» итренер шхъалэ ипшгъэрылхэр зыгъэцIэкIэрэ Шыумэфэ Рэмэзан тифутболист заулэ зэблихъугъ. ЗэIукIэгъум еплъынэу нэбгыри 100 нахь стадионым къэклогъа-гъэп. Ари къыдэплъыгъэмэ, хъа-кIэмэ яешIагъэ зэрэхагъэхуагъэр бгъэшIэгъонэу щытыгъэп. Ды-сэу зэрэшIэхэрэм, шапхэхэр зэраукъохэрэм афэшI «Алания-Д»-м ифутболисти 4-мэ судьям афигъэпытагъ.

Тифутболистхэр апэкIэ илгы-

хэзэ, къэлапчъэм пэблагъэу бэрэ екIугъэх, хъагъэм Iэгуаор радзэ-нэу чIыплэшIу итхэу зэп къызэ-рэхэкIыгъэр. ЕшIэгъур зыщаухы-ным Алан Багаевырэ Саркис Балоянрэ зэрызэ тикъэлапчъэ Iэгуаор къыдадзи, теклоныгъэр бысымхэм къыдахыгъ.

«Зэкъошныгъэм» зэкIэлъыклоу ешIэгъуи 6 шлуахыгъ. Апэ ит командэмэ зэрадешлагъэр къыдэ-плъыгъэмэ, гумэкIыгъошхо шыIэу тлыгъэрэп. Ау зэIукIэгъухэр зэрэ-тшIуахыгъэр шIыкIэм укы-пкырыкIмэ, «Ангушт», «Торпе-

дэм», «Астрахань», нэмыкIхэм «Зэкъошныгъэм» къашIуихыны-льэкIыштыгъэ. Пэрыохъоу иIэр тэркIэ шгъэфэп, футболисти 2 — 3 тищыкIагъ. Аужырэ ешIэ-гъуихым къыклоуI гъоогъуи 2 ныIэп тифутболистмэ къэла-пчъэм Iэгуаор зэрэдадзагъэр. ТиухъумаIохэр чIы «зэщизым» щыхэукъохэзэ тикъэлапчъэ Iэ-гуаор къыдадзэу зэрэтлэгъурэм узэгупшысэн хэлъ.

ЗэIукIэгъухэм якIэуххэр

«Ангушт» — «Черноморец» — 1:0, «Митос» — «Торпе-до» — 1:1, «Энергия» — КТГ — 1:0, «Астрахань» — «Та-ганрог» — 0:0, «Дагдизель» — «Волгарь» — 1:0, «Биолог» — «Олимпия» — 1:1, «Сла-вянский» — СКА — 3:0.

«Ангушт» игъэхъагъэхэмкIэ тшIогъэшIэгъон. «Славянскэ» 1:1-у дешлагъ, КТГ-р 1:0-у къы-текIуагъ, нэмыкI зэIукIэгъухэу

мы илъэс зэнэкъокъум иIагъэхэм теклоныгъэр къащыдихыгъ. Ин-гушетием икомандэ щысэ теп-хынкIэ дэгъуба?

ЧIыплэхэр

зэтэгъапшэх

ЕшIэгъу 18 — 19 командэ пэпчэ иIагъэр.

1. «Черноморец» — 39
2. «Ангушт» — 38
3. «Астрахань» — 35
4. «Торпедо» — 34
5. «Алания-Д» — 31
6. «Дагдизель» — 31
7. «Мэщыкъу» — 29
8. «Славянский» — 29
9. «Биолог» — 27
10. «Энергия» — 25
11. «Митос» — 25
12. «Таганрог» — 25
13. «Зэкъошныгъ» — 19
14. КТГ — 18
15. «Олимпия» — 16
16. СКА — 9
17. «Волгарь» — 9.

«Зэкъошныгъэр» шэклогъум и 7-м Мыекъуапэ щешIэшт, «Даг-дизель» тикъалэ къырегъэблагъэ. ПсэупIэу Прогрессым шы-клошт зэIукIэгъумкIэ мы илъэ-сым зэнэкъокъур ыухышт.

НэкIубгъор зыгъэхъазырыгъэр ЕМТIЛЪ Нурбий.

Зэхэзыщагъэхэр:
Адыгэ
Республикэм лъэпкъ
ИофхэмкIэ, IэкIыб
къэралхэм
ашыпсэурэ
тильэпкъэгъухэм
адырIэ
зэпхыныгъэхэмкIэ
ыкIи къэбар
жъугъэм
иамалхэмкIэ
и Комитет
Адресыр: ур.Кре-
стьянскэр, 236

Редактор
шхъалэр
ДЭРБЭ
ТИМУР

Редактор
шхъалэм
иапэрэ гуадзэр
МЭШIЛЭКЪО
Саид

ПшгъэдэкIыжь
зыхырэ
секретары

НЭПШIЭКЪУЙ
Заур

Редакциер
зидэщыIэр:
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.
Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,
редактор шхъалэм
иапэрэ
гуадзэр:
52-49-44,
редактор гуадзэр-
пшгъэдэкIыжь зы-
хырэ секретары:
52-16-77.
E-mail:
adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхъаты-
гъэр:
Урысые Федерацием
хэутын ИофхэмкIэ,
телерадиоокъэтын-
хэмкIэ ыкIи зэлы-
IэсыкIэ амалхэмкIэ
и Министерствэ
и Темыр-Кавказ
чIыплэ гъэIоры-
шIапл, зэраушыхъа-
тыгъэ номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр

ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

Пчъагъэр
4167
Индексхэр
52161
52162
Зак. 3235

Хэутыным
узщыкIэтхэнэу щыт
уахътэр
Сыхъатыр 18.00
ЗыщыкIэтхэгъэхэ
уахътэр
Сыхъатыр 18.00